

МАНДРІВНИЙ НАРОД – РОМИ

SP.10

Як історія і традиційний кочовий спосіб життя ромів вплинули на їхню інтеграцію в сучасне українське суспільство

ВИХОВНА МЕТА: ознайомити учнів з причинами специфічного способу життя у ромських громадах та сформувати позитивне ставлення до них.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ: фрагмент уроку, виховна година, робота з джерелами, дискусія.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: етнічна спільнота, етнічні стереотипи, кочівництво, осілість, асиміляція, інтеграція.

14- 17 років

30 хв

Щедрість, гостинність, вірність сімейним традиціям – це риси національного характеру ромів. Шлюби з представниками інших національностей для них виняток, і саме це допомагає їм зберігати власну мову та культурні традиції впродовж тривалого часу.

КРОК 1. Ознайомтеся з біографією ромської поетеси Папуші (**Джерело 1**) та фрагментом поеми Ліни Костенко «Циганська муз» (**Джерело 2**).

Джерело 1. Біографічна довідка

Броніслава Вайс (1910-1987 рр.) – перша класична циганська поетеса, відома під іменем Папуша (лялька). Народилася у місті Люблін. Самотужки навчилися грамоти. У віці 15 років вийшла заміж за музико-арфіста Діоніза Вайса, і в 1944 р. народила сина Владіслава. Очолювала табір, який осів після 1949 р. у Польщі. Визнання до поетеси прийшло в 1958-1959 рр., після публікації збірка її поезій «Пісні Папуші» (1956 р., перевидавали у Польщі 25 разів), була нагороджена державними відзнаками Польської Республіки. Проте життя Папуші склалося трагічно. Ромська спільнота не сприйняла публікацій жінки-ромки, рідна сім'я не підтримала поетесу, ромська громада відкинула зі свого середовища. Вигнання та смерть сина зруйнували здоров'я поетеси. Вона померла в бідності і самотності, в психіатричній клініці. У місті Гожув-Велькопольський їй встановлено пам'ятник. Її іменем названа одна з премій циганомовної літератури.

(Муз Папуші. До дня народження видатної ромської поетеси // Романі яг. Всеукраїнський двотижневик. – № 5 (47), 21 квітня 2004)

Джерело 2. Поема «Циганська муз» (фрагмент)

Ліна Костенко

(...) Плювалися циганки, сміялися з Папуші, -
ну, що це за циганка? Як виродок в сім'ї.

Це ж скільки душ дітей, і душі всі як душі.

А ця – неначе змалку зурочено її.

(...) Під школою стояла. Питала у дівчаток,
смаглявими руками допавши букваря:
оце велике слово, – а де його початок?
Для чого букви хвостик? Як пишеться зоря?

Розділ 6. МІЖКУЛЬТУРНІ СТЕРЕОТИПИ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ

Навчилась десь писати. Папір ховає в шматті.
Нанизує слова, як бублики на шнур.
Циганська дітвора, сунделики кучматі,
тягають той папір циганам на розкур.

(...) Найперша у житті циганська поетеса!
Живе, як Гесіод. Труди і дні... і дні...
І снились їй вночі забрьохані колеса,
кибитки і вогні... вогні... вогні... вогні...

КРОК 2. Проведіть обговорення за питаннями:

- Що є нетиповим у біографії цієї циганської жінки?
- Чому інші цигани не сприймали прагнення Папуші до освіти і поетичної творчості? У чому трагізм її долі?
- Яким чином громадські організації та органи державної влади намагаються сприяти розвиткові освіти та культури ромів?
- Яка причина того, що роми хочуть, аби їхні діти навчалися в окремих школах чи класах? Чи сприяє такий підхід інтеграції циган в українське суспільство?
- Які риси національного характеру ромів зближують їх з українцями, а які віддаляють?

Джерело: Разом на одній землі. Історія України багатокультурна: навч. посібник / За ред. Кендзьор П., Кісі О. Мисан В. – Львів: ЗУКЦ, 2012. – 332 с.

